

En wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede. Rom. 8 : 28a.

a. *Het plan Gods*

Er behoort moed toe om hardop te zeggen, en nog meer moed om zwart op wit te laten drukken, dat God een plan heeft met deze wereld. Een plan met de wereld, met ons volk, met ons gezin, met ieder van ons persoonlijk, met een minister van buitenlandse zaken en met een steuntrekker of invalide, een plan met een wereldvermaard professor en met een idioot kind dat thuis niet eens meer verpleegd kan worden.

Er behoort moed toe, want wat de wereld, ons volk en het bonte leven ons zo te zien geven, wekt nu niet bepaald als vanzelf bij ons de gedachte op aan het planmatige, laat staan het *goddelijk*-planmatige, dat is toch het volmaakt-, rechtvaardig- en barmhartig planmatige.

Wanneer wij allereerst beginnen onze ogen goed open te doen, dan zijn we eerder geneigd uit de hopeloze wereldverwarring te concluderen, dat „een dronken god speelt met deze planeet”, of dat demonen er alles op gezet hebben hun plan van de chaos tegen elke prijs door te zetten. Er is een tijd geweest, waarin men de evolutiegedachte in de natuur argeloos op de geschiedenis toepaste. Het schijnt, dat men tegenwoordig de nivelleringsgedachte in de natuur ook op de geschiedenis betreft.

Een Amerikaans denker zeide: „We leven tussen puinhopen en luchtkastelen.” Het verleden is bekend. We weten, waar we aan toe zijn met de feiten van gisteren: puinhopen! En morgen? Daar weten we niets van. Onze hardnekkige wensdroom maakt van morgen een luchtkasteel, maar als „morgen” gisteren geworden is, blijkt het luchtkasteel een puinhoop te zijn.

Tegenwoordig heeft de filosofie van de zinloosheid, de planloosheid, de doelloosheid het te zeggen. Geen wonder, we leven in de tijd van de existentiële levensfilosofie, die eigenlijk doodsfilosofie is.

Iemand zegt wel heel fel in zijn nihilisme: „Er is geen conclusie te trekken, geen waarheid te formuleren, geen weg te wijzen.” Erger kan het niet. En de mens van vandaag, die leeft tussen wereldoorlog nummer twee en wereldoorlog nummer drie, is het makkelijker eens met het realistische woord van geen con-

Gen. 30 : 20; 49 : 13; Deut. 33 : 18, 19; Richt. 4 : 10a; 5 : 14c; 5 : 18a; 12 : 11; 1 Kron. 12 : 33; Ezech. 48 : 33; Joh. 1 : 47a; Hand. 4 : 11; Rom. 8 : 28, 29; Openb. 7 : 8

clusie, geen waarheid, geen weg, dan met het schijnbaar levensvreemde woord: God heeft een plan met de wereld. En als het toch waar is, dan kan mij dat plan gestolen worden, zo zegt menigeen.

De mensen zeggen ook: Je moet wel een sterk geloof hebben om bij het zien en vooral bij het doorlijden van zoveel demonische ellende nog aan God vast te houden.

En weet gij, waarom het zo verbazend moeilijk is om in het plan Gods met deze wereld, en met uw eigen kleine leventje, zieligklein als een speldeprik op een oneindige vlakke, en tegelijk o zo belangrijk, omdat we zelf dat speldeprikje zijn, te blijven geloven? Onze grote en nooit geheel af te leren fout is, dat wij menselijk denken van God en Zijn raadsplan. Willen we iets verstaan van het plan Gods, dan moeten wij allereerst grondig en elke dag opnieuw afleren menselijk van God te denken en God te dwingen plannen te maken naar ons inzicht en onze wens. We moeten ons niet opdringen aan God als Zijn adviseurs. „Want wie is Zijn raadsman geweest, en wie heeft Hem onderwezen?” Niemand. God heeft ons advies niet nodig en daarom vraagt Hij er ook niet om.

Toen wij er nog niet waren, en toen de wereld er nog niet was, heeft God Zijn plan reeds klaar gehad. Geen wonder, dat dit plan van een andere orde is dan al onze plannen, die wij uitdenken en wensen.

God heeft andere motieven, andere maatstaven, andere doelstellingen, andere wegen, dan wij. Anders, dat is toch zo ergerlijk. En onze oude mens zegt: Anders is minder, slechter, lager. Maar onze nieuwe mens valt Jesaja bij, die beweert dat dit andere beter, hoger, wijzer is, want „zo hoog de hemel verheven is boven de aarde, zijn Gods gedachten verheven boven ulieder gedachten”. In onze kortzichtigheid en bekrompenheid, en in ons egoïsme en ongeduld maken wij er soms van: Zo diep de hel beneden de aarde ligt, zo diep zijn Gods gedachten lager dan onze gedachten. Ach ja, wij hebben in het grote wereldbestel vooral onszelf op het oog, maar God heeft alles tegelijk op het oog. Daarom kan het hoogste Gods menigmaal in de vorm van het laagste, en het edelste Gods in de vorm van het verachte en het wijze Gods in de vorm van het dwaze komen.

In onze tijdgebondenheid en ruimtebekrompenheid vergapen wij ons aan - of staren wij ons blind op dingen, die God naar ons besef met een verbijsterende nonchalance voorbijloopt. En God attendeert ons maar onophoudelijk op de schatten, die niet voorbijgaan, en die onbereikbaar zijn voor de dief, de mot en

het bederf. God attendeert ons erop vriendelijk en hardhandig, omdat wij menigmaal hardhorend en ongevoelig en blind zijn. God heeft ondanks alles een plan met de wereld, met u en mij, zoals God ook met Zebulon een plan had; wijs maar in het kleed der dwaasheid, rijk in het kleed der armoede.

Goddank, hier is wèl een conclusie te trekken, en wèl een waarheid te formuleren, en wèl een weg aan te wijzen. Het zal blijken dat die slotsom, die waarheid en die weg eigenlijk Jezus Christus is.

Wanneer wij de zegen die Jacob over Zebulon uitsprak lezen, dan zeggen we eerst: hier zit geen stof in om over te preken of te schrijven.

Over Ruben is veel te zeggen. Hij is de man die zit te sterven op zijn voorrechten, de trage en logge. Simeon, de driftkop, die ongelukken maakt, en daarom onder curatele komt, en „zijn voeten onder de tafel van zijn broeders moet steken”.

Levi, het geknotte leven, dat zó juist begint te bloeien, zodat zijn vloek door Gods genade in een zegen verkeert.

Juda, de aristocraat, omdat hij de vroomheid zonder bijsmaak moet illustreren.

Dan, de dubbelhartige, de vader van het farizeïsme, die sterft aan het surrogaat.

Gad, soldaat en martelaar op een zeer speciaal front.

Aser, wiens aards geluk verdiept moest worden tot eeuwig zaligheid.

Naftali, het probleem van schoonheid en heiligheid.

Issaschar, die op loon aast door zijn diplomatie, en nu moet gaan leren, dat niet het contract maar het kruis een eeuwig loon met zich brengt.

Maar nu Zebulon. Wat zegt Jacob van Zebulon? Niets anders dan een plaatsbepaling van zijn woonstede: „Zebulon zal aan de haven der zeeën wonen; hij zal aan de haven der schepen wezen; en zijn zijde zal zijn naar Sidon” (Gen. 49 : 13). Dus alleen de aanduiding van zijn woonplaats, in het hoge Noorden tussen de Middellandse Zee en het meer van Tiberias, in het verachte Galilea, grenzend aan het heidense Sidon.¹⁾

¹⁾ Hier doet zich de volgende moeilijkheid voor. Jozua 19 : 10-16 beschrijft ons het gebied dat Zebulon bij het lot ontvangt. Daar blijkt dat Zebulon wel met de rug naar Sidon, het Phoenicische gebied, ligt, maar niet grenst aan de Middellandse Zee. Immers de stam Aser ligt direct aan de zee. De oplossing van deze moeilijkheid kan liggen in het feit, dat Zebulon later meer naar de zee is opgeschoven, of dat Zebulon een directe handelsweg naar de zee heeft aangelegd, of dat Zebulonieten aan de kustplaats(en) handelskolonies stichtten. De oplossing kan ook ergens anders liggen, waarvoor ons de historische gegevens (nog) ontbreken.

Als wij van een mens niets anders weten te zeggen, dat dat hij woont in de Noorderburgerdwarstraat no. 8, driehoog achter, dan is die mens niet bepaald wereldbelangrijk.

Hoe zielig-onbelangrijk een mens ook is, hij heeft toch altijd nog een adres op te geven, want hij moet nu eenmaal ergens in de geschiedenis een stukje ruimte beslaan. Bij de burgerlijke stand is ieder bekend. Zo heeft Zebulon de zee voor zich en de heidenen achter zich.

En kale zegen! Hoe zou Zebulon gekeken hebben? Erg teleurgesteld?

Daar staat die grote kerel voor zijn vader Jacob. Ook zijn verwachting is gespannen. Wat zal zijn deel zijn? De broeders waren duizelig van die geheimzinnige zegen over Juda. „Gij zijt het, u zullen uw broeders loven. De Silo, de vorst Gods zal uit u voortkomen.” En van de andere broeders waren zeer belangrijke dingen gezegd. Juda, de eerste prijs. Maar Zebulons zegen is niet eens een troostprijs te noemen; zo op het eerste horen althans.

Is dat nu het plan Gods met deze stam? Het is nogal logisch, dat ook Zebulon „ergens” moet wonen; dat behoefde Jacob ook niet met veel gewicht te zeggen. En toch . . . dit is het plan Gods.

Het is niet toevallig, dat Zebulon dáár moet wonen. Als God de plaats aanwijst, is dát reeds zinvol en waardevol. Daardoor krijgt de plaatsbepaling eeuwigheidsbetekenis.

God heeft overal, op elk plekje op deze aarde zijn mensen nodig om een grotere of kleinere dienst te bewijzen in het wereldplan, in het plan van het Koninkrijk Gods, in Zijn verlossingsplan. Maar wij bekijken ons telkens op wat voor God groot of klein betekent, omdat de Heer der geschiedenis andere dingen en waarden op het oog heeft. Zebulon zal in het verachte Noorden wonen, ver van Jeruzalem, het centrum van het nationale en geestelijke leven.

Naar historische maatstaven kan hier niet veel belangrijks gebeuren.

Het kan zijn, dat de plaats economisch, politiek, wetenschappelijk, esthetisch zeer onbelangrijk is, maar in het raadsplan Gods juist een zeer belangrijk stukje, even onmisbaar als dat zwarte stukje in de puzzellegkaart om het mooie geheel te vormen. Wacht maar op de ontknoping, het slot.

Reeds hierin ligt een grote troost voor mensen die in deze wereld niet meetellen, voor hen die tot de naamloze massa behoren, de nietigen en vergetenen onder de zon. Reeds het feit, dat God een plaats geeft onder de zon, is zinvol.

Hierin ligt ook een beschamende verootmoediging voor hen die zich mochten „voelen”, omdat hun namen zo klinken door het land en door de wereld, en omdat ze wonen in de hoofdstad Jeruzalem, liefst in een elitebuurt. De geschiedschrijvers kunnen hun namen zelfs „vereeuwigen”, hoewel dat *hun* werk niet is, maar voor God kunnen zij de naamlozen zijn. In het Koninkrijk Gods pakken de dingen anders uit, precies als in de gelijkenis van de rijke man, die Jezus naamloos laat, en de arme Lazarus, die bij God bij name bekend is. Een onbelangrijke achterbuurt kan de elitebuurt van het Rijk Gods zijn, en bij wijze van spreken kan de schoonste boulevard voor God een geestelijke achterbuurt zijn, omdat Gods gedachten niet onze gedachten zijn.

Daarom is er in de hemel een andere bibliotheek met andere biografieën door engelenhand geschreven dan op deze aarde.

Wie deze bril van het Koninkrijk Gods opzet, leest de geschiedenis der wereld en zelfs der kerk anders, en ziet de mensen anders, en beoordeelt de rangen en standen anders, en ook de buurten waar de mensen wonen.

Zo is een echte dienstknecht van Christus standloos en rangloos, zo is de pastorie het open huis van God voor ieder. Beter en universeler gezegd: zo is elk van God standloos en rangloos, en is de kerk het huis Gods voor allen. Wanneer wij „verburgerlijken” en „verwereldlijken”, dan laten wij de belangrijkheid van stand en rang heersen over de gemeenschap der heiligen, waarbij in Christus noch rijk noch arm, noch geleerd noch ongeletterd, noch hoog noch laag, noch deftig noch eenvoudig, noch vrije noch dienstknecht is. De kerk en de kerkmens (en de dienstknechten der kerk geven hierin toch een duidelijk voorbeeld!) denken niet in de categorieën van deze wereld, maar naar het plan Gods in Christus Jezus. Helaas vinden wij de scheidslijnen die vanuit de waarden van deze wereld getrokken worden, wel eens belangrijker dan die ene scheidslijn die God trekt. Wat kan in onze kringen de beoordeling der mensen puur werelds zijn. De man die zich zo smaakvol kleedt, kan neerzien op degene die geen middelen of smaak heeft om zich „goed te kleden”. De geleerde die zijn wetenschap in de praktijk gewichtiger vindt, dan die éne wetenschap, dat wij kinderen Gods zijn, kan koel hoogmoedig opmerken: „Met dat soort mensen kan ik niet converseren”, terwijl niemand minder dan Jezus Christus een drukke conversatie met dat soort mensen onderhoudt. „Ik geloof de gemeenschap der heiligen”, maar velen „geloven het wel”. In theorie stemmen we alle waarheden toe, maar wij kunnen menig-

maal niet de geestelijke kracht opbrengen, om te *leven* in de gemeenschap der heiligen. Reeds Jacobus moest waarschuwen tegen de scheiding die het stomme geld en de gouden ring bracht tussen broeders en broeders. De beoordeling Gods valt anders uit dan die van de verburgerlijkte mens. Laten wij dit nooit vergeten. God heeft een ander plan, omdat Hij anders oordeelt, namelijk niet „wat voor ogen is”, want Hij beoordeelt het hart. Hoe moeilijk is het bij een gouden ring een gouden hart te bewaren.

b. De verachte woonplaats

Hoe dikwijls zijn wij op het eerste gezicht en bij het eerste horen al benauwd, dat we tekort gedaan worden. Wij hebben niet eens goed geluisterd, of we voelen ons al bedreigd of miskend. Zó zit het zelfverweer ons in het bloed.

Zebulon moet horen naar een kale zegen, de aanwijzing van zijn woonplaats, ver van het toekomstige centrum Jeruzalem. Wie van uit zichzelf denkt en leeft, wordt ontevreden, omdat God hem zo karig bedacht; wordt opstandig, omdat zijn plan er heel anders uitzag; wordt jaloers en verbitterd, omdat zijn broeders een veel rijker deel ontvingen. Maar wie uit het wondere Woord van God denkt en leeft, kan zich verheugen in een zogenaamde kale zegen, omdat niet het belangrijkste is de plaats die wij onder de zon ontvangen, maar het feit, dat niemand minder dan God die plaats aanwees. Het merkwaardige is, dat in het aanvaarden van een zogenaamde schrale zegen deze zegen steeds rijker wordt.

Het feit, dat Zebulon gehoorzaam zijn door God aangewezen plaats inneemt, is tot ontzaggelijke zegen geworden voor Zebulon zelf en voor de wereld.

Hoe vele malen wijst God ons tijdelijk of voorgoed een zeer verachte „woonplaats” aan. Let dan goed op. Indien wij die geestelijk niet aanvaarden, omdat wij ons tekort gedaan gevoelen en menen dat ons onrecht aangedaan is, dan aanvaarden wij het plan Gods niet. En indien wij met het plan Gods niet klaarkomen, dan komen we niet achter de zin, de rijke zin van Gods bedoeling. We snijden de zegenader door; we worden zelf niet gezegend en kunnen daardoor anderen niet zegenen. Dan zijn we zuur en wrang geworden. Dan kunnen we niets goeds doen, omdat we gebonden aan onszelf zijn. Gij kent wel de mokkers en grommers over hun plaats in deze wereld. De aardigheid is er voor hen af. Zij zien geen mogelijkheden tot een blij en bevrijd leven.

Het moet eerst alles naar hun zin zijn. En zij begrijpen niet, dat als zij vandaag in alles hun zin krijgen, zij morgen weer tot de ontdekking komen, dat het toch weer niet alles naar hun zin gaat. Niet de omstandigheden moeten veranderd worden, maar hun hart. Hun instelling van ongelof en opstandigheid deugt niet. Arme mensen voor zichzelf en voor de wereld; onweerswolken voor hun omgeving.

Er zijn ook begenadigde mensen, die elke vierkante centimeter gronds uit Gods hand weten te ontvangen. De plaats die God aanwijst is altijd goed, omdat zij weten, dat God zó juist Zijn plan wil volvoeren. Wat hebben ze dan nog meer te wensen? Is die genade niet reeds genoeg? Voor het geloof zijn er geen verloren uren en minuten, maar ook geen verloren plaatsen. De onbelangrijkste plaats wordt belangrijk in het geloof, omdat het de heilige grond en de heilige ruimte is, waar God Zijn Raad volvoert. Of die grond nu een vakantieoord of een gevangenis, de studeerkamer of de ziekenkamer, de conferentiezaal of drie hoog achter, de preekstoel of het concentratiekamp is, maakt groot, zeer groot verschil voor ons algemeen menselijk bestaan, maar niet voor de troost van het zinvolle plan Gods. God maakte ook van brandstapels en gerichtplaatsen preekstoelen, vanwaar het Evangelie krachtiger door alle eeuwen heendrong dan vanaf de schoonste kansels, bezet door de briljantste predikers.

Wie meent, dat hij God alleen zinvol kan dienen op de aangename plaatsen van het leven, moet maar goed begrijpen, dat hij God niet dient om God maar om de aangename plaats.

Wie meent alléén lofzangen te kunnen zingen op momenten dat Gods plan en eigen plannen zo heerlijk samenvallen of dat Gods plan verrassend eigen plan overtreft, moet goed begrijpen, dat hij God niet verheerlijkt om Zijn plan, maar om de aangename samenloop van omstandigheden.

Zo nu en dan neemt God de proef op de som, zodat Gods plan ons plan volkomen vernietigt; dan zal het moeten blijken of we God „om loon dienden”, of om Hem Zelf.

Het is onuitsprekelijk rijk, wanneer een mens leert buigen onder het plan Gods en verzoend is met de meest afschuwelijke plaats, want er gebeuren wonderen. De dorre woestijn begint te bloeien, de achterbuurt wordt een wereldcentrum vanwege de belangrijke geschiedenis van het Koninkrijk Gods.

Zebulon accepteert de zogenaamde schrale zegen van de verachte woonplaats, drie hoog achter. Maar alles bloeit open in uitbundige rijkdom.

Als Mozes afscheid neemt van de stammen, dan laat hij de bloemknop van de zegening van Jacob openbloeien.

Ach, wat zag die bloemknop eruit als onkruid, en nu bloeit er in het zonlicht van Gods genade een bloem open die juicht van de kleuren en geuren Gods. De plaatsbepaling houdt méér in dan Zebulon ooit kon vermoeden, omdat zij een bepaling Gods is. Hoort, hoe enthousiast Mozes deze stam feestelijk toesprekt: „Verheug u, Zebulon, over uw uittocht! Zij zullen de volkeren tot de berg roepen; daar zullen zij offeranden der gerechtigheid offeren; want zij zullen de overvloed der zeeën zuigen, en de bedekte verborgen dingen des zands” (Deut. 33 : 18, 19).

In het aanvaarden van de verachte woonplaats, wordt Zebulon symbool der genade. God kiest altijd hetgeen niets is uit om in Zijn hand alles te zijn, waartoe Hij het roept. Dit is de prediking van de absolute weerloosheid tegenover God. Het geloof heeft geen verweer tegen Gods plan. Dit is heel iets anders dan de absolute weerloosheid tegenover het kwaad en tegenover de mens.

c. Symbool der genade

Wij hebben Zebulon eerst gezien in zijn belangrijke onbelangrijkheid, in zijn gezegende verachte woonplaats. Maar deze woonplaats is eervol in haar veracht-zijn. Daar zorgt God wel voor. Zou voor Hem iets te wonderlijk zijn? Indien wij maar geloof hebben als een mosterzand. Daarom gaan wij Zebulon onder de zegen van Mozes zien als symbool van de uitbundige rijke genade Gods, juist in het aanvaarden van de plaats die God bestemd heeft.

Nu moeten we weer teruggrijpen naar de moeder van Zebulon. Haar strijd was ook een strijd om de „rechtmatige plaats” in het huwelijk van Jacob, om haar positie eervol te handhaven tegenover haar mededingster.

Lea heeft haar plaats maar niet kunnen aanvaarden. Ze kwam er innerlijk niet mee klaar. Mocht zij dan niet opkomen voor haar rechten als vrouw van Jacob? Mocht zij dan niet vechten tegen de achteruitstelling als vrouw? Moest zij dan maar alles aanvaarden en alles goed vinden? Neen, zij mocht en moest strijden tegen elk onrecht, haar als vrouw van Jacob aangedaan. Zij mocht en moest worstelen om de plaats die haar toekwam, tegen de verachte positie.

Maar vóórdát zij begon aan die strijd, had ze eerst van de mensen naar God moeten zien, en had zij moeten verstaan, dat

God Zijn plan volvoert, óók door de zondige plannen van mensen. Wij kunnen ons pas *geestelijk* verweren tegen verkeerde toestanden en zondige mensen, wanneer wij eerst weerloos tegenover God zijn geworden. Dan wordt ons verweer tegelijk troostvol en heilig. Lea miste deze goddelijke troost, omdat ze alléén mensen zag, en omdat ze meende, dat God dan alleen Zijn plan met haar leven uitvoeren kon, wanneer alle mensen en omstandigheden geen instrumenten van de duivel meer waren, maar alleen instrumenten Gods. Over deze onschriftuurlijke gedachte breken velen geestelijk de nek. Zij weten geen raad met het plan Gods, wanneer mensen en duivelen alléén als vijanden en niet tegelijk als instrumenten Gods levensgroot voor hen staan. Ze zien God er niet levensgroot achter staan, zodat mensen en duivelen in het niet verzinken. In zulk een situatie, waarin geen enkel verband te leggen is tussen God en het kwaad, dat ons ten onrechte wordt aangedaan, gaan we grijpen naar wapenen, die ons vlees graag hanteert. Dat deed Lea ook. De verachte vrouw zal zèlf wel voor haar eer opkomen. Ze zal zich niet laten schoppen; dan maar terugschoppen. En bij elke trap die raak is ook nog zeggen, dat God het Zelf deed! Ruben: Zie een zoon! Simeon: De Here hoort! Levi: Saambinding! En zo voort, tot zonen van de slavin toe. Wij zouden niet durven beweren, dat in Lea alle vroomheid vleeselijk was. Een mengsel van vleeselijk en geestelijk! En God alleen, die het hart proeft, kan zeggen hoeveel procent vleeselijk. Bij de geboorte van Juda is Lea wel zuiver in haar vrome roep: „Ditmaal zal ik de Here loven!”, zonder meer, zonder voorwaarden en zonder eisen te stellen, en zonder vleeselijke verwachtingen. We noemden dit „vroomheid zonder bijsmaak”, zonder de bijsmaak van haar koppige eigenwilligheid en krampachtig zèlf recht verschaffen. Dat was geestelijke aristocratie. Als Issaschar geboren wordt, is haar lofzang veel valser: Nu heeft God mij loon gegeven, vergoeding, compensatie, een troostprijs.

Maar nu de laatste zoon: Zebulon. Als dit kind ter wereld komt, dan schreeuwt zij niet van loon, waarop ze recht had voor al de narigheid die zij doorstaan had, en voor al de handigheid om Rachel schaakmat te zetten en bij Jacob meerdere pretenties te hebben vanwege het kindertal, neen, zij zingt van *genade*: „En Lea zeide: God heeft mij begiftigd met een goede gift.” Dit kind is gift, genade Gods. Dit kind wordt symbool van vrije onverdiende genade. Een weelde om niets geschonken.

Genade is altijd pretentieloos, daar is het nu eenmaal genade voor. Zebulon zal de pretentieloze stam zijn, een plaatsje ach-

teraf, aan de zee, in het hoge Noorden. Nu opent God zo maar Zijn hand, mild en overvloedig. Zebulon mag „de rijkdommen der zeeën inzuigen”. Maar vissers en zeelui hebben wat het weer aangaat bij God niet veel in te brengen. Ze leven volkomen afhankelijk van Gods genade. Niets hebben zij in eigen hand. De stormen niet en de stilte niet. Ze wachten maar af. Zij werpen de netten uit en wachten of God de rijkdommen erin stuurt. Zij behoeven „de zeeën niet te ploegen, te eggen of te bezaaien” (A. Kuyper), want Gods adem doorploegt de wateren. En ze mogen alleen maar maaien, binnenhalen, inzuigen. Zo is Zebulon symbool van de vrije genade, niet naar loon en verdienste, maar naar de begiftiging des Heren. „Armen heeft Hij met goederen vervuld, maar rijken heeft Hij ledig weggezonden.”

Zebulon aan de haven der zee, zo vlak tegen het heidense Sidon, wordt rijk vanwege visserij en handel. „De bedekte verborgen dingen des zands”, waarschijnlijk het kostbaarste barnsteen, zal hun welvaart verhogen. Wij lopen telkens gevaar onze neus verachtelijk op te trekken voor de bepalingen Gods in ons leven. We vinden het beneden onze stand, en niet eervol of aangenaam genoeg naar ons oordeel. Wat begenadigd zijn we, wanneer wij deze al te menselijke en kortzichtige bedilzucht en hoogmoed afleren, en wanneer we ons buigen onder het raadsplan Gods, dat ons een achterafplekje bezorgde. Wie in geloof deze dingen aanvaardt, ervaart dat de armoede-op-het-eerste-gezicht juist Gods rijkdom blijkt te zijn, en dat God zó alleen van een onbelangrijk achterland een wereldcentrum kan maken. Per slot van rekening ontleent de geschiedenis van een mens, een stam, een volk zijn belangrijkheid alleen en uitsluitend aan het feit, of God gelegenheid ontvangt Zijn heilswil te volvoeren. Onze plaats in het leven is ook alléén belangrijk voor zover dáár het Rijk Gods komt. Daverende wereldcentra zijn voor God dus achterbuurten, zoals omgekeerd de soevereine God van alle genade de achterbuurt van Galilea en het verachte Nazareth, waaruit nog nooit „wat gods was voortgekomen”, gemaakt heeft tot een wereldcentrum.

Zo heeft God de buurt van Zebulon heel intensief bezocht, en daardoor een betekenis gegeven, die ver uitreikt boven die van Rome en Athene, Berlijn en Londen, Washington en Moskou. Het botte domme vlees heeft alleen oor voor de ordinaire klinkklank en alleen oog voor de pompeuze illuminatie van de kermistinten van dit leven. Jezus zal straks opgroeien in die onbelangrijke streek, zodat Nathanaël, die nog niet gewend is aan de soevereine genade Gods, ongelovig vraagt: „Kan uit Nazareth

iets goeds voortkomen?" (Joh. 1 : 47a). Voor hem was het geestelijke centrum natuurlijk Jeruzalem, de elitestad naar de vroomheid. De Bijbel is vol van de heilige ironie van God, omdat hij vol is van de vrije en uitbundige genade Gods. Blijvende centrale plaatsen zijn er niet, evenmin als een gebondenheid aan een bepaalde stand of ras of volk. Door alles breekt Gods verkiezende liefde heen. Jeruzalem, de wettige stad van de wettige dienst des Heren, moet weten, dat zij zelf aan God gebonden behoort te zijn, maar dat God zich nimmer laat binden, tenzij aan Zijn eigen beloften, die echter geen lokale grenzen kent. Daarom loopt God niet alleen Athene en Rome, maar zelfs Jeruzalem voorbij, wanneer Hij Zelf op aarde komt, opdat de wijze mens niet denke, dat God om zijn wijsheid tot hem nadert, en opdat de machtige mens zich niet verbeelde, dat God om zijn macht tot hem komt, en opdat ook de vrome mens zich niet inbeelde, dat God om *zijn* vroomheid met hem gemeenschap zoekt. Het wordt alzo Bethlehem en Nazareth, het verachte domicilie van de eervolle God.

En de theologische professoren en de gewichtige priesters en overpriesters gaat God ook soeverein voorbij, om tot zijn apostelen te verkiezen eenvoudige Galileeërs, uit het land van Zebulon, vissers van beroep, mensen, die weten van afhankelijkheid van God in hun bedrijf. „Ik zal u vissers der mensen maken." Het net uitwerpen, en toch de vangst afwachten als een verrassing Gods. God Zelf moet de scholen vissen doen zwemmen in het net. De echte apostelen waren en zijn erg ijverig in het bevangen van de levenszee, in het uitwerpen van het net, maar verder zijn ze geheel pretentieloos, omdat zij weten, dat God de vangst moet geven. Het is hun genoeg te weten, dat de zee er is en dat de vissen er zijn, en dat God er is die beloofd heeft. Maar verder laten zij de genade voor wat zij is, namelijk voluit genade, opdat niemand roeme! Immers kunnen ook zij, die zich beroemen op een lijnrechte afkomst van de apostelen door God soeverein voorbijgegaan worden, wanneer zij evenals de priesters ten tijde van Jezus zich beroemden op heilige plaatsen, heilige handelingen, heilige personen, heilige tijden, terwijl al die heiligheden niet meer symbolen van Gods vrije genade maar monumenten van 's mensen vroomheid zijn geworden. Niet alleen Jeruzalem, ook Rome, zelfs Dordt kan ontaarden en door God verworpen worden, zodat God deze eertijds door Hem verkoren middelpunten van Zijn heilswerk verlaat, en Zebulon en Nazareth, waar niets officieel-kerkelijks aan te zien is, en die in de ogen van Nathanaël heilshistorisch uiterst zwak staan, verkiest

tot nieuwe centra van Gods vrije genade. Deze manier van doen bij God in de kerkgeschiedenis houdt niet op bij Jeruzalem, waarover wij op Kerstmorgen zo ontroerend en gewaagd profetisch durven preken, omdat het verleden tijd is, en omdat het die anderen treft, maar gaat door, zodra de *heiligheid* van de woonplaats niet meer wordt verstaan als de heiligheid van Gods verkiezende genade. God zette een punt achter Jeruzalem. Hij doet dit ook achter Rome, Wittenberg, Dordt, Ulrum, Amsterdam, achter elke kerk, die bij het noemen in de historie, Gods historie niet meer verstaat. Ja, het was een overrompelende gedachte voor vleselijk Israël, toen het uit de mond van die Man uit het verachte Nazareth, waar nog nooit eerder een profeet vandaan gekomen was, moest horen, dat God „niet één steen van de heilige tempel (Zijn *eigen* huis!) op de andere zou laten". Dit was voor hèn gebrek aan historisch besef en ronduit revolutie, maar het was voor Jezus het enig zuivere historisch besef en oproep tot bekering. En Johannes de Doper sprak het uitdagende woord: „Uit deze stenen zal God Abraham kinderen verwekken."

En wat is doder en pretentiozeler dan de stenen op de weg? Eén der meest aangrijpende heilshistorische stukken in Gods Woord vinden wij in Rom. 11, waar Paulus het drama Gods met Israël ontrolt. God zelf had Israël als een edele „tamme" olijfboom geplant. Toen Israël de Christus verworpen had, heeft de Here de takken afgebroken en op de open zere plaatsen takken van de wilde olijfboom der heidenen ingeplant. Vleselijk Israël denkt dat God tot zulke „heiligschennende" daden niet in staat is, omdat het meent, dat God daarmee Zijn eigen werk zou vernietigen. God vernietigt nooit Zijn eigen werk, maar wèl het heilige, dat de mens onheilig gemaakt heeft. Nu zegt Paulus, dat de christengemeente niet in dezelfde zonde moet vervallen als de Joden naar het vlees en dus niet moet denken, dat God op een gegeven moment van Zijn oordeel de ingeënte takken niet weer kan afhouden. Afgoderij met de historie en het werk Gods in het verleden is wat anders dan in het geloof Zijn werk erkennen en bidden dat God datzelfde werk vandaag in ons voortzette. De Farizeeërs opereerden precies als vleselijk Israël ten tijde van de profeten vanuit de „wettigheid" van de tempel, maar vergaten dat God de wettigheid verbindt aan de „heiligheid". Calvijn moest kardinaal Sadoletus aan deze waarheid herinneren. En wij moeten alle „kerkelijk" denkende mensen, die zich zo veilig verschansen in de wettigheid, eveneens herinneren aan het feit, dat God de wettigheid in de heiligheid zoekt!

Laten wij de ernstige waarschuwing eens aandachtig lezen: „En zo enige der takken afgebroken zijn, en gij, een wilde olijfbom zijnde, in derzelver plaats zijt ingeënt, en des wortels en der vettigheid des olijfboms mede deelachtig zijt geworden, zo roem niet tegen de takken, en indien gij daartegen roemt, gij draagt de wortel niet, maar de wortel u. Gij zult dan zeggen: De takken zijn afgebroken, opdat ik zou ingeënt worden. Het is wèl; zij zijn door ongelooft afgebroken, en gij staat door het geloof. Wees niet hooggevoelende, maar vrees. Want is het, dat God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, zie toe, dat Hij ook mogelijk u niet spare! Ziet dan de goedertierenheid en de strengheid van God: de strengheid wel over degenen, die gevallen zijn, maar de goedertierenheid over u, indien gij in de goedertierenheid blijft; anderszins zult ook gij afgehouden worden. Maar ook zij, indien zij in het ongelooft niet blijven, zullen ingeënt worden; want God is machtig om ze weder in te enten” (Rom. 11 : 17–23).

Let op de goedertierenheid en de gestrengheid. De gestrengheid bestaat hierin, dat God de takken afhoudt, wanneer de goedertierenheid niet wordt herkend en erkend door het geloof. Alles centreert zich om het waarachtig geloof, de erkenning van de soevereine genade. Waar Gods goedertierenheid vervangen wordt door vroomheid van eigen verdienste, volgt het oordeel. Ook de ingeënte van nature wilde takken gaan roemen in en over zichzelf, wanneer die takken denken, dat zij om de daad Gods in het verleden niet meer in het heden of in de toekomst afgehouden kunnen worden, hoewel het geloof in de goedertierenheid Gods niet meer aanwezig is. Wij kunnen niets consolideren en veilig stellen louter en alleen met een constateren van het heilsfeit in het verleden. Het geloof alléén redt uit het oordeel. Let niet alleen op de gestrengheid, maar ook op de goedertierenheid, want voor de afgehouden takken van Israël is er hoop op herinplanting. Op hetzelfde moment, dat Israël tot bekering en geloof komt, wordt Israël weer ingeplant. Het oordeel is evenmin als het heil automatisch te bevriezen.

d. Kerk- en werelddeur

Waar God ons ook plaatst, weest getroost, want Hij heeft er altijd iets zeer belangrijks mede op het oog. De armoede wordt rijkdom, en de onbelangrijkheid wordt zeer belangrijk. God heeft meer pijlen op Zijn boog dan wij ooit van gedroomd heb-

ben. Israël van afkomst een nomadenvolk in Abraham, Izak en Jacob, een slavenvolk uit Egypte, moest begrijpen, dat God niet alleen in landbouw en veeteelt zegenen kan, doch ook in visserij en handel. Een mens lijdt telkens door in kleingelooft klein van God en Zijn mogelijkheden te denken aan vernauwing van bewustzijn en verenging van blik. Het geloof ziet geen grenzen. Zebulon ligt ook aan de zee, en wordt niet alleen rijk door visserij en barnsteen, maar ook door internationaal handelsverkeer. Israël zal ook bij alle afzondering niet alleen een venster, maar ook een open deur naar de wereld hebben. De profeten hebben vastgehouden aan de gezonde zin van Israëls isolement in de wereld, door te laten gevoelen, dat God het isolement niet gewild heeft om het isolement, maar om de penetratie, de indringing in de wereld. Mozes, de man, die diep doordrongen was van de heilige afzondering, het apart-geroepen-zijn door God van hemzelf en van zijn volk, laat de wereld niet los.

God heeft een apart plan met Israël, omdat Hij daarin een heilsplan met de wereld heeft. „Verheug u, o Zebulon, over uw uittocht!”, over uw in- en uitgaan, uw gaan en staan, ook over uw handelsuittocht over de wereld rondom de Middellandse Zee. Deze welvaart mag echter niet onttaarden in Mammondienst. De zegen Gods mag niet een duivelse verzoeking en vloek worden. Die uittocht óók over de grote wateren zal opgenomen worden in het grote zendingsplan Gods in de wijde wereld.

De Heer der geschiedenis zal de geschiedenis van Zebulon inbedden in de geschiedenis der wereld. De Here zal de connecties en handelsbetrekkingen met de grote wereld gebruiken als de weg van Jezus Christus door de geschiedenis der mensheid, afgedacht van de menigmaal onzuivere of totaal andere bedoelingen der handelslui. De handelskolonies en de nederzettingen aan de grote havenplaatsen in de heidenwereld zullen ook synagogen stichten, die later als aanknopingspunten voor de zending en als brughoofden voor Paulus om het soevereine genadewoord van Christus te brengen zullen dienen.

Paulus en Petrus, Silas en Timotheüs zullen profiteren van de schijnbaar kale zegen van Zebulon, waarin zijn woonplaats aan de zee werd bepaald.

Zebulon is pionier, heraut en wegbereider voor Christus. Eeuwenlang mag Zebulon voorbereidend werk doen. Mozes roept uit: „Verheug u, o Zebulon, over uw uittocht! Zij zullen de volkeren tot de berg roepen; daar zullen zij offeranden der gerechtigheid offeren; want zij zullen de overvloed der zeeën zuigen, en de bedekte verborgen dingen des zands” (Deut. 33 : 18, 19). „Voor

de negotie en de religie". Wij huiveren voor deze combinatie, omdat veelal de religie in dienst van de negotie stond.

Maar God bedoelt het juist omgekeerd, omdat Mozes hier de negotie in dienst van de religie stelt. Niet „de kerk in dienst van het kapitaal" maar elke stoffelijke welvaart in dienst van de kerk. Als Paulus straks de synagogen van de Joodse kolonisten ingaat, en het Evangelie van Jezus Christus predikt, dan is dáár de berg der aanbidding „in geest en in waarheid".

En wanneer Jodengenoten op de Pinksterdag Jezus vinden, dan zijn ze via Zebulons handelsbetrekkingen tot de berg des Heren gebracht om offeranden der gerechtigheid aan de Here van hemel en aarde te brengen.

Zo is Zebulon dus het venster der kerk, dat uitzicht geeft op de wereld, ja meer, de deur der kerk, die toegang verleent tot de wereld, en de deur der wereld, die toegang verleent tot de kerk. Zebulon: kerk- en werelddeur! De verachte woonplaats blijkt nu van wereldomvattende belangrijkheid te zijn.

Vergeet echter niet, dat elke eer een ontzettend gevaar wordt, zodra die niet „in het geloof" verstaan, ervaren en genoten wordt.

Elke plaats die God ons toewijst heeft zijn eigen verzoeken, wanneer ons hart niet „volkomen voor de Here" is. Jeruzalem heeft zijn eigen gevaren, wij weten het helaas maar al te goed. Het is de plaats van de grootste misdaad geworden. De heilige plaats bleek de meest goddeloze plaats te zijn, met een hardnekkig beroep op de „wettigheid", die de heiligheid vergat.

Maar ook Galilea en daarin Zebulon kende zijn eigen geestelijke gevaren. Zoals de fabrikant op zijn plaats een andere verzoeking kent dan de arbeider, en de ambtenaar een andere dan de predikant, zo ook de arme en de rijke, de mens uit het centrum en uit het achterafland. De duivel zit nergens stil, en het mensenhart is eigenlijk overal hetzelfde. Juda loopt in Jeruzalem het gevaar van het *ongeestelijk* isolement, dat is het niet geestelijk verstaan en ervaren van het door God Zelf gewilde isolement. De zonde van de antithese niet meer bij de gratie van Gods verkiezende liefde, maar bij de verdienste van de vrome mens. Juda is geestelijk hoogmoedig in Jeruzalem geworden. Wij hebben de tempel; wij wonen zo maar bij wijze van spreken in Gods voorhoven; wij zijn de naaste burens van de Allerhoogste. „Wij zijn de ware kerk", van jongsaf echte kerkelijke mensen; en wij hebben het neusje van de zalm op theologisch gebied, je viel over de professoren in de heilige godgeleerdheid in Jeruzalem. Maar die Galileeërs uit het hoge Noorden, zo vlak naast de heidenen, die

maar éénmaal of een paar keer per jaar op de grote feesten naar Jeruzalem komen en de tempel zien, zijn halve heidenen. Hoe licht gaat Juda neerzien op Zebulon, in plaats dat Juda voor Zebulon bidt, omdat deze broeder zulk een gevaarvolle plaats innemeet en zoveel missen moet.

Deze mentaliteit bespeuren we nog onder ons. „'t Is nog niet veel!" en „wat een onkunde", „je kunt wel merken, dat ze er niet bij opgegroeid zijn".

Deze exclamaties zijn meestal bewijzen van geestelijke hoogmoed en onbewogenheid en verraden een gebrek aan of soms totale afwezigheid van gebed voor Zebulon.

En welke was de verzoeking voor Zebulon? Niet het gevaar van het isolement, maar het gevaar van een wereldse „doorbraak", waar God een geestelijke doorbraak in het geloof bedoelt. In plaats dat de kerk de wereld binnendringt, kan ook de wereld in de kerk penetreren, óók onder een vrome leuze. Zebulon moest de verbindingsschakel zijn tussen kerk en wereld, uitvalspoort van de kerk in de wereld, maar Zebulon mocht niet de invalspoort van de wereld in de kerk worden, om de kerk te verwereldlijken.

Juda kan verstarren, Zebulon kan wegvloeden. Juda kan geen wereld meer zien, Zebulon kan geen kerk meer zien. Wie zijn plaats niet in een waarachtig geloof aanvaardt, krijgt altijd een dodelijke klap van de wereld; Juda van de vrome wereld; Zebulon van de heidense wereld.

Jacob zegt, dat Zebulon „met zijn rug naar Sidon" zal wonen, en dus met het aangezicht naar Jeruzalem, de stad Gods. Maar Zebulon kon ook oog en hart verpanden aan Sidon, de wereld, en de rug geestelijk toedraaien aan de kerk. „Wordt deze wereld niet gelijkvormig", en sluit u toch niet af van de wereld. Dat verstaat alleen een levend geloof, waardoor de mens „in de wereld en toch niet van de wereld is". Concentratie op de stad Gods en dan pas penetratie in de wereld. Zebulon heeft ook menigmaal „de rijkdommen der zeeën" in handel en visserij „ingezogen", zonder de laatste zin van deze wél-vaart te verstaan door „de volkeren te roepen tot de berg der aanbidding". De kritiek van Juda is werkelijk niet ongegrond: „die Galileeërs leven meestal ook geestelijk maar aan de rand van de kerk." Je ziet ze hoe langer hoe minder in de kerk. Ze zijn zo ruim, dat ze overtuigd zijn, dat „het daarin óók niet bestaat". Het gevaar van Juda is echter, dat hij deze dingen niet in het geloof en in de bewogen liefde zegt. Slechts hoogmoedig constateren, zonder in liefde te verstaan, dat de positie van Zebulon in dit

opzicht ook gevaarlijker en moeilijker was, en zonder een hand uit te steken naar de broeder die ten dode wankelt.

Deze problemen zijn zo actueel tot op de laatste dag. Het gaat om de ontzaglijke spanning, die er vanwege onze zondige kortzichtigheid is, tussen de heiligheid en de algemeenheid der kerk, tussen het bewaren en het vermeerderen der kerk. Laat de ruime oecumenische en missionaire broeder bidden voor hem die dreigt vast te vriezen in Jeruzalem, in een geestelijk leven van isolement, in een kerk zonder werelddeur, opdat het geloof in de algemeenheid der kerk en de onbegrensde barmhartigheid van Christus geen dood kapitaal zij. En laat de zogenaamde belijnde en principiële broeder, die bang is, dat de wereld in de kerk komt, enerzijds verstaan, dat de wereld volop in de kerk haar intrede gedaan heeft, wanneer de kerk geen vensteren en deuren naar de wereld heeft, omdat zó de kerk puur werelds in zelfvoldaanheid, onbewogenheid en zelfgenoegzaamheid geworden is.

Indien Juda geestelijk zuiver staat, dan zal hij Jeruzalem de stad Gods durven noemen, en nochtans beven voor de mogelijkheid, dat de Here zijn eigen stand verwoesten kan, dan zal hij ook bidden voor Zebulon, opdat hij niet in naam van het apostolaat en van de ruimte der wereld voor God Jeruzalem verloochene. Hier dreigen altijd weer gevaren naar twee zijden: de algemeenheid, en eenheid ten koste van de heiligheid, en de heiligheid ten koste van de algemeenheid. Zebulon zingt verblijd als antwoord op Juda's wekstem:

„Ik ben verblijd, wanneer men mij *godvruchtig* opwekt.
Zie wij staan gereed om naar Gods huis te gaan.
Kom ga met ons en doe als wij,
Jeruzalem, dat ik bemin,
Wij treden uwe poorten in.”

Wie Jeruzalem altijd weer geestelijk binnengaat, kan pas zonder gevaar de wereld ingaan. Zebulon: Kerk- en werelddeur.

e. Conclusie, waarheid en weg

Het levensgevoel van vele mensen uit deze tijd zagen wij geformuleerd in het troosteloze en uitzichtloze woord van een kind van deze tijd: „Er is geen conclusie te trekken, geen waarheid te formuleren, geen weg te wijzen”. Een dichter kwam tot de slot-som: „Er is niets.” Er is niets dat waarde-bepalend en waardevol

is. De zegen van Zebulon leert ons, dat God er is, zelfs in de bepaling van ons plekje onder de zon. God is daarin waarde-bepalend en ons plekje is daardoor waardevol. Tegenover het luchtledige woord „Er is niets”, poneert de Bijbel op elke bladzijde: „Er is alles, omdat God er is.” Daarom is er wél een conclusie te trekken, en wél een waarheid te formuleren, en wél een weg te wijzen. Beter gezegd: In het vleesgeworden Woord, Jezus Christus, is de conclusie getrokken, en de Waarheid geformuleerd, en de Weg gewezen.

God heeft toch een plan met deze wereld en met ons leven, ook al gaat het dwars door het chaotische van de duivel heen. De grote fout die de mens telkens weer maakt is deze, dat hij achter deze troostvolle en bevrijdende waarheid wil komen zonder geloof, zonder overgave aan Gods plan. De mens wil vruchten zien, maar snijdt de plant bij de wortel van het geloof af. De mens wil het levensgebouw naar een goddelijk gemaakt bestek zien rijzen, maar weigert de fundamenten te leggen in het geloof. Er is nu eenmaal dat gruwelijke misverstand, als zouden de verlossende waarheden in Gods Woord buiten het geloof om voor de mens verlossend en waar zijn. Zebulon was er nooit achter gekomen, dat de schijnbaar kale zegen der onbelangrijkheid tóch belangrijk is, wanneer deze stam geweigerd had het verachtelijke Noorden als woonplaats te aanvaarden.

Hoe velen komen er *niet* achter, dat God het zo uitbundig rijk en goed met hen bedoelt, omdat ze Hem wantrouwd en hun eigen plan meer vertrouwd dan Gods plan. Hoe vele malen overkomt het ons niet, dat de zinvolle rijkdommen Gods ons voorbijgaan, louter en alleen omdat wij terugdeinzen voor de weg Gods en onze eigen weg prefereren boven Gods weg. Wanneer we eerlijk zijn, moeten we erkennen, dat we soms tijden lang geen verrassende ervaringen met God opdoen. Geen wonder, wij buigen ons niet onder Zijn Woord. Wij trekken onze eigen conclusies, wij formuleren onze eigen waarheden, wij gaan onze eigen weg. Er zijn mensen die hun leven zinloos maken en verprutsen door een onvruchtbare ontevredenheid over hun lot en een verborgen opstand tegen God, Die hun een plaats aanwees die hun niet aanstaat. Ze zien geestelijk scheel van jaloezie, omdat Juda in Jeruzalem op het Tempelplein no. 1 mag wonen, en zij slechts in de Morrendwarsteeg no. 13 *drie hoog achter*. Zij komen er zeker niet achter, dat daar door God de onbelangrijkheid tot een eeuwige belangrijkheid gemaakt wordt. De verlossende conclusie trekken ze niet, de troostvolle waarheid formuleren ze niet, de lichtende weg bewandelen ze ook niet.

Ze weten niet hoe belangrijk in Gods oog de onbelangrijkheid naar de maatstaven dezer wereld kan zijn. Er zijn mensen, van wie men niet veel meer kan vertellen, dan dat ze daar en daar wonen, helemaal niet spectaculair voor de wereld, maar die voor God belangrijker zijn dan menige beroemdheid. Gij kunt van die dominee niet veel meer zeggen, dan dat hij zijn leven lang in Lutjebroek stond, maar waarvan de engelen Gods mogelijk met meer blijdschap notitie genomen hebben dan van die beroemde kanselredenaar die alle beroepen kon krijgen die hij maar wenste.

Dit alles is mogelijk, omdat God een zeer speciaal plan met Zijn kinderen heeft, namelijk dat Hij Zijn heilswil volvoert, waarin Christus groot en heerlijk is, en niet dat wij onze wil volvoeren, waarin wij groot en heerlijk zijn.

Een mens is alleen belangrijk voor zover hij de illustratie is van Gods soevereine genade, en daarin ook kerk- en werelddeur. Wie zich beklagt om zijn plaats in deze wereld, klaagt heimelijk God aan, Die Zich nogal vergist schijnt te hebben in het toedelen van onze plaats. Deze mens kan geen heilzame conclusie trekken, geen troostvolle waarheid formuleren, geen verlossende weg gaan, omdat Christus voor hem nog niet geworden is *de* conclusie, *de* waarheid, *de* weg, en *het* Leven. Wie twijfelmoedig zegt: Waarom ben ik hier, in mijn nood, mijn ziekte, mijn miskenning door de mensen, mijn gevangenschap, leeft nog niet uit het plan Gods. De vraag: „Kon uit Nazareth iets goeds voortkomen?” beantwoordt de Heilige Schrift met het verrassende: het allerhoogste goed. En de meest verbijsterende vraag van vertwijfeling aan het kruis: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?” hield toch eigenlijk in de ontzettende werkelijkheid van Gods gericht: Hier is geen conclusie meer voor de mens te trekken, geen waarheid meer te formuleren, geen weg meer te bewandelen, opdat wij door ditzelfde kruis altijd de conclusie zouden kunnen trekken, en altijd de waarheid zouden kunnen formuleren, en altijd de weg zouden kunnen bewandelen. Vergeet echter niet, dat de inhoud van de conclusie, de waarheid en de weg kortweg niets en niemand anders is dan Jezus Christus. Zodra wij een andere inhoud hieraan geven, zijn we alles weer kwijt. God duldt geen afgodendienst. Dit is het allerbelangrijkste weten, dat de christen bezitten kan, namelijk, „dat degenen, die God liefhebben, *alle* dingen (ook de achterafplaats in de achterbuurt van het leven van Zebulon) medewerken ten goede”. Wij weten, ook als wij het niet meer weten. In de menselijke radeoosheid is hier in het geloof raad. In de vertwijfeling over de

stomme feitelijkheid der dingen is hier uitzicht. Alle andere weten valt in het niet bij dit alles bepalende en waarde-bepalende leven. God heeft een plan met mij, daarom zal alles ten goede komen. Alleen maar, vergeet nooit, dat wij in deze troost alleen kunnen delen, wanneer wij Paulus laten uitspreken. Dit optimisme geldt alleen degenen, die God liefhebben, en daarom eigen leven hebben leren haten en verliezen. Wie krampachtig eigen levensplan vasthoudt en niet wil opgeven, heeft zichzelf lief boven God, en heeft meer vertrouwen in eigen berekening dan in het plan Gods.

Paulus zegt ons ook, waarin dit liefhebben van God bestaat, namelijk „geroepen den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te worden” (Rom. 8 : 28, 29). Het voor God meest interessante en van de eerste orde is niet of wij en onze kinderen schoenmaker of minister, arbeider of professor, dominee of generaal, rijk of arm, gezond of ziek, vrij of gevangen, getrouwd of ongetrouwd zijn, maar of daarin en op die plaats „het beeld van Christus” in ons gezien wordt.

Uiteindelijk is dit de hoogste christelijke bezorgdheid, die alle andere bezorgdheden verdrijft. De wereld wordt trouwens niet gered en gezegend door kruideniers en ministers, door predikanten en invaliden, maar alleen door hen, die daarin de gestalte van Christus openbaren. Slagen voor God is nog wat anders dan slagen voor de wereld.

Zebulon heeft dit moeten leren en in oudtestamentische vormen moeten illustreren, toen deze stam zich door Barak liet roepen (Richt. 4 : 10) en zijn ziel versmaadde ter dood (Richt. 5 : 18), zichzelf verloor aan de zaak des Heren, en Israël richtte in de Naam des Heren (Richt. 1 : 11), en „toegerust was om slagordening te houden met een onwankelbaar hart” (1 Kron. 12 : 33). Daarom stond er een poort open voor Zebulon naar het Sion Gods (Ezech. 48 : 33). Wat een wonder, ook van Zebulon geldt het woord, dat in de Heilige Schrift zulk een buitengewoon grote plaats inneemt: „Deze is de steen, die van u, de bouwlieden veracht is, welke tot een hoofd des hoeks geworden is” (Hand. 4 : 11). Dit Psalmwoord is in Christus volkomen vervuld, naar alle zijden, naar de diepste diepten tot de hel der vertwijfeling en tot de hoogste hoogten, in de hoogste hemelen, en omspant de volle breedte van het drama der historie. In Christus kunnen we veilig gaan, geborgen in het heilsplan des Heren. „En uit het geslacht van Zebulon waren twaalfduizend verzegeld”, dat betekent ook: twaalfduizend geroepen tot het verlossende plan Gods in Christus Jezus.

Zebulon

En wanneer vandaag beweerd wordt, dat „wij leven tussen puinhopen en luchtkastelen”, dan is dat waar, verschrikkelijk waar, wat de *vorm* en de *gedaante* dezer wereld en van ons leven aangaat, maar Gode zij dank niet waar wat de *inhoud* van het leven in Christus aangaat. Zeker, wij vergeten niet, dat God met het weerbarstige materiaal van een zondige werkelijkheid moet werken. Het materiaal is meestal abnormaal, maar het werken Gods is normaal. Het komt er maar opaan, wat we zien. God heeft een plan met u en mij, en daarom is elke plaats en elk moment geladen van de zin des Heren, ook al is die plaats drie hoog achter, ook al is die tijd de tijd der verdrukking. Het zal blijken, dat Gods beloftevol woord altijd opgaat: Verheug u, o Zebulon, over uw plaats, want die verachte plaats maakt God heerlijk als teken van Zijn uitbundige genade, als kerk- en werelddeur, als springplank voor het komende Rijk Gods, als bruggehoofd in een vijandige wereld. Dat is onze conclusie, onze waarheid, onze weg, ons leven. Dat is Christus alléén.